

MTBT KÖNYVTÁRI ADATLAPnyilvántartási szám: **558**

Szerző:	Csaplár-Degovics Krisztián
Cím:	“Nekünk nincsenek gyarmataink és hódítási szándékaink” Magyar részvétel a Monarchia gyarmatosítási törekvéseiben a Balkánon (1867-1914)
Eredeti cím:	
Fordította:	
Kiadás helye és éve:	Budapest, 2022.
Kiadó:	Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet
Oldalszám:	452
Nyelv:	magyar
Copyright:	Csaplár-Degovics Krisztián, 2022 Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2022
ISBN:	978-963-416-319-0
ISSN:	2063-3742
Elektronikus változat:	
Példányszám a könyvtárban:	1
A kiadványt az MTBT vásárolta 2022-ben	

Csaplár-Degovics Krisztián 1995 és 2008 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán folytatta történelmi, levéltáros és doktori tanulmányait. Többéves külföldi tanulmányút és kutatómunka után lett ugyanitt oktató a Kelet-Európa Története Tanszéken, ahol a Balkán és Ausztria-Magyarország történelmét oktatta. Jelenleg a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, és ugyanitt a Délkelet-Európa Története Osztály vezetője. Kutatási területe kiterjed Ausztria-Magyarország történetére, különös tekintettel a közös birodalom Balkán-politikájára, a délkelet-európai nemzeté válásokra és államalapításokra, illetve az albánok és Albánia történelmére. Mindezen témákat felölelve jelen kötet azt mutatja be, hogy a dualista kori Magyarország nem passzív, hanem politikusain és állampolgárain keresztül aktív részese volt a Monarchia balkáni imperialista és koloniális politikájának. A bosznia-hercegovinai események elemzése során Kállay Benjámin tevékenységét és annak hatásait állítja a középpontba. Az Albániát érintő elképzeléseket és diplomáciai tevékenységet Nopcsa Ferenc személyén keresztül vizsgálja.

TARTALOM

Köszönetnyilvánítás	11
Bevezetés	13
Az Osztrák–Magyar Monarchia gyarmatosító múltja a historiográfia tükrében	14
A magyar birodalom kérdése	24
Birodalom és birodalomépítés: fogalomhasználati problémák ...	27
A „gyarmatosítás” és a „gyarmat” fogalom használata Ausztria–Magyarország esetében	31
Módszertani megfontolások	40
Kállay Benjámín bosznia-hercegovinai politikájának forrásai	49
Kállay gyarmatosító politikájának historiográfiai reflexiói	50
Kállay propagandája és a gyarmatosítás kérdése a századfordulón	55
Bosznia-Hercegovina a propagandában	61
A német nagyhatalmi politika hatása az osztrák–magyar külpolitikára	62
Az orosz Turkesztán és az osztrák–magyar Bosznia-Hercegovina: párhuzamok	72
Konstantin P. von Kaufman és Kállay Benjámín	82
Kállay oroszországi kapcsolatai	86
Az oroszországi tapasztalatok szerepe Kállay Magyarországgal kapcsolatos terveiben	90
Magyarország jövője Kállay Benjámín terveiben	93
Kállay nagy bűvészműtávként: a magyar nemzetállam gyarmattartó birodalommá való átalakítása	94
Jókai Mór <i>Kassári Dániel</i> című regénye és szimbolikája	102
Kállay Benjámín bosznia-hercegovinai politikájának magyar visszhangja	117
A „gyarmati miniszter” és a „bosnyák gyarmat” (1882–1903) ...	117
Az annexió hatása a magyar sajtó Kállay- és Bosznia-Hercegovina-képére	127
Sajtóvita a kivándorlás kérdéséről	133
A propaganda-hadjárat újraértelmezése és újraindítása a Balkán-háborúk idején	136

Támadások Kállay Benjámín bosznia-hercegovinai politikája ellen	141
Warren Hastings impeachment pere	142
A birodalom mint botrány	144
Kállay kormányzói gyakorlatának bírálata (1900–1902)	146
Az alkotmányosság hiányának számonkérése	154
A Szabadalmaztatott Bosnyák-Hercegovinai	
Agrár- és Kereskedelmi Bank	161
Kállay politikájának magyarországi hatásai (1911–1913)	164
A birodalom jelenségének elfogadása	174
Botrány Magyarországon (1900–1902)	176
Botrány Ausztriában (1909)	183
A magyar birodalom	185
A magyar nemzetállam birodalommá alakításának kérdése	
a századfordulón	197
A magyar képviselőház „gyarmat” fogalma	203
A gyarmat szó használata a képviselőházban:	
statisztikai adatok és értelmezési kategóriák (1867–1914)	203
Magyarország mint Ausztria gyarmata	212
A Bosznia-Hercegovinával kapcsolatos viták	230
„Nincsenek hódítási szándékaink,	
nekünk gyarmataink sincsenek”	246
Magyarország, a (potenciális) gyarmatosító	247
Agenor Gołuchowski gyarmatosítási terveinek vitái (1898–1903)	251
Összefoglaló megjegyzések	260
Gyarmat volt-e Bosznia-Hercegovina?	263
Gyarmatosító ország volt-e a régi Magyarország?	265
(Közös) birodalom – nemzetállam – régi Magyarország	268
Az osztrák–magyar albánpolitika (1896–1914)	273
1896, a különleges év	273
A Ballhausplatz új albánpolitikája	275
Kállay szerepe az albánakciók megindításában	281
Pax Austro-Hungarica	286
A Ballhausplatz szudáni tapasztalatai	291
Az Albánia-lobbi	296
Nopcsa Ferenc, az osztrák–magyar gyarmatosítás önkéntes ügynöke	301
Nopcsa britek iránti szimpátiájának kezdetei	301
Nopcsa mesterei	303
A kelet felfedezése	307
Albánia: az európai Tibet	309
Az 1908-as albánakció	311

„A brit Nopcsa”	313
Albánia: az európai Afrika	316
Nopcsa 1911-es politikai tevékenysége	319
Oszmán politika Észak-Albániában (1910–1911)	319
Nopcsa 1911-es politikai akciója	320
Nopcsa sajtóhadjárata	323
Nopcsa politikai akcióinak jelentősége és következményei	326
Az osztrák Albánia Bizottság megalakulása (1913)	330
A brit Albanian Committee megalakulása és tevékenysége	330
Nopcsa szerepe a bécsi Albánia Bizottság megalakításában	337
Nopcsa kandidálása az albán trónra	339
Nopcsa, a gazdasági lobbista	343
Az Albanian Corporation Ltd.	344
A világháború frontjain	347
A báró utolsó évei	348
Nopcsa emlékezete	349
Epilógus: Szerbia, a magyar gyarmatosítási projekt (1916–1918)	355
Hadicélok, a politikai függés kialakításának módjai	355
Szerbia megszállása gazdasági eszközökkel	361
A Magyar–Bosnyák és Keleti Gazdasági Központ, illetve a Magyar Keleti Kultúrközpont szerepe	363
Radikalizálódó turanizmus	366
Turanizmus és kolonializmus (1916–1918)	368
Konklúzió	371
Formális és informális birodalomépítés, gyarmatosítás Bosznia-Hercegovinában	371
Albánia mint az osztrák–magyar imperializmus és kolonializmus célterülete	373
„Birodalmi felhő” a Nyugat-Balkán felett	375
Mellékletek	
Forrás- és irodalomjegyzék	381
Képjegyzék	421
Személynévmutató	423
Helynévmutató	431
Képek	437